СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 175. Джерзи Сіти, Н. Дж., понеділок, 31 липня 1933. VOL. XLI. No. 175. Jersey City, N. J., Monday, July 31, 1933. THREE CENTS.

КОДЕКС ДЛЯ НЕЮНІЙНОГО МЯГКОГО ВУГЛЯ

ВАШИНҐТОН. — Дві ґрупи власників копалень мягкого вугля предложили Адміністрації Відбудови Краю кодекс для цього промислу.

Одна ґрупа представляє копальні мягкого вугля в Пенсилвенії, східнім Огайо і північній Вест Вірджінії; друга представляє південну частину Вест Вірджінії, Вірджінію, східні частини Кентокі й Тенесі.

За кодексом тиждень праці виносить 44 години, а мінімальна заплата 3 до 4 долярів, залежно від кляси робітника, на півночі та 2 доляри 50 центів до 3 долярів 60 центів на полудні.

Підприємці запевнили уряд, що цей кодекс представляє підвишку робітничої заплати на 60 міліонів долярів на рік та що приняття кодексу означає роботу для 350,000 робітників.

Американська Федерація Праці зараз виступила проти цеї пропозиції, закидуючи їй, що вона не признає юнії, і як така мусить довести скоро до хаосу.

КОДЕКС ДЛЯ АВТОМОБІЛЕВОГО ПРОМИСЛУ.

ДІТРОЙТ (Мішіґен). — Ґенерал Джансон, голова уряду для відбудови краю, уложив на спілку з дітройтською автомобілевою палатою кодекс для автомобілевого промислу.

Робітники мають працювати найбільше 35 годин на тиждень з тим, що за дозволом уряду підприємство могло би продовжити роботу до 48 годин. Мінімальна заплата має виносити 43 центи у містах понад пів міліона душ, 41 і пів цента в містах від чверть до пів пів міліона населення, 40 центів для міст нижче чверть міліона душ. Діточа праця заборонена.

КОДЕКС ДЛЯ ТЕАТРАЛЬНОГО ПРОМИСЛУ.

ВАШИНҐТОН. — Уряд дістав нарис кодексу про чесну конкуренцію в театральнім промислі, зладжений усіми сторонами, причетними до театру.

За 44 години праці на тиждень мінімальна заплата для акторів має виносити 40 до 50 долярів на тиждень, залежно від ціни білєтів. Актори, що мають менше як два роки досвіду, мають побирати найменше 25 долярів на тиждень. Пресові аґенти театральних підприємств мають побирати 50 долярів, як живуть на місці, а 75 долярів на тиждень, як подорожують.

ПРИГОТУВАННЯ ДО ЗНЕСЕННЯ ПРОГИБІЦІЇ.

ОЛБАНІ (Ню Йорк). — Стейтовий ґубернатор Лімен зажадав від леґіслятури ухвалення закона про виріб і торговлю горівкою на випадок, як буде знесена прогибіція.

У місті Пікскіл, Ню Йорк, буде виставлена в найближчій будучности велика горальня. Підприємці розраховують, що прогибіція буде скоро знесена.

УРЯД УХВАЛЮЄ НОВІ ВИДАТКИ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт потвердив видання 63 міліонів долярів на виставлення греблі на ріці Коломбія. 22 міліони 700 долярів має уряд видати далі на реґуляцію ріки Норт Плеті в стейті Вайомінґ.

СТРАЙК ШВАЧОК.

БЕЙОН (Ню Джерзи).—Коло пів тисячі жінок, занятих у фабриках жіночої одежі, вийшли на страйк, щоби добитися кращої заплати, меншої праці й поправи санітарних умовин у фабриках.

Міський уряд прогнав з міста представників робітничої юнії, що хотіли промовляти до страйкарів.

У Петерсоні, Ню Джерзи, заноситься на страйк робітників шовкових фабрик.

ҐУБЕРНАТОР ПІНШОВ ПРОТИ ВЖИВАННЯ „ҐОНМЕНІВ" У СТРАЙКУ.

ФИЛАДЕЛФІЯ. — Піншов, ґубернатор стейту, вислав до шерифа повіту Фаєт телеграму, в якій говорить, що він довідався про нанимання нюйорських „ґонменів" для боротьби проти страйкуючих майнерів у західній Пенсилвенії. Підприємства роблять це в порозумінню з шефом, котрий описля наймає „ґонменів" як своїх депутатів. Ґубернатор загрозив, що вжиє війська, якщо підприємства не відкличуть „ґонменів", а шериф не розпустить своїх депутатів.

ДЛЯ БОРОТЬБИ ПРОТИ ВИКРАДАННЯ ОСОБИ.

СПРІНҐФІЛД (Ілиной). — На конференції уряду стейтового, федерального й міського постановлено способи кооперації між цими урядами для поборювання злочину викрадання осіб.

ЗАГАДОЧНІ БОМБИ В ПЕТЕРСОНІ.

ПЕТЕРСОН (Ню Джерзі). — Дві електричні бомби, що вибухли скоро одна за другою, знищили офіси двох хіропракторів. Бомби були наставлені так, що вибухли, як хтось засвітив одну електричну лямпочку в ждальні одного хіропрактора.

З огляду на те, що недавно тут уже був подібний вибух в офісі хіропрактора, поліція догадується, що це справа якогось божевільного, котрий ненавидить хіропракторів.

НОВИЙ ТЕХНІЧНИЙ ВИНАХІД.

Один дім у Лондоні має ліфт, що чує. Гість, що входить до нього, каже голосно, на який поверх хочете їхати, і ліфт везе його сам так, немов би мав портієра. У кабіні ліфту поміщений мікрофон і фотоелектрична комірка; сказане слово перемінюється в електричний струм, що вводить у рух мотор ліфту. Винахід оснований на тім самім принципі, що славна жива машина „робот" — „телевокс", який мав такий успіх на останній радіотехнічній виставі.

БАНДИТИ У ШИПОТІ НАД СЕРЕТОМ.

В ночі 24. червня ц. р. напали три замасковані бандити, всі три з карабінами в руках, на коршму Леї Тав у Шипоті над Серетом (Буковина). Не було ще пізно, коло 11-тої години з вечора, і ще ніхто не спав. Двері з переду були замкнені, а від подвіря отверті. В коршмі ще сиділа власниця, її служниця і громадський поліцай Георгій Романюк, а в дальшій кімнаті ночував один Жид, шафар від худоби на пасовиську. Злодії кинулися найперше на поліцая і хотіли його застрілити. Він скочив до оборони та ударом з карабіна загасила лямпу. В потемку слуга і Жид, що спали, втекли на двір і зчинили крик. Жидівка Тав осталася в потемку в коршмі, а поліцай утік до сіней і підпер двері плечима. Бандити стріляли до поліцая крізь двері. Поліцаєви вдалося виломити одну тафлю у дверях, відімкнути двері та залярмувати сусідів. Тимчасом бандити били, мучили, душили, і язик витягали Жидівці і жадали грошей. Вона дала їм ключі і бандити забрали готівки три тисячі левів та тютюну на яких 2,000 л., і Жидівку напів вмерлу лишили під ліжком. Бандити говорили між собою і до Жидівки по румунськи. Сліди ведуть знов у напрямі до Красної й Іджест. Є підозріння, що це були чабани-Румуни, які в Шипоті випасають вівці на наймлених полонинах. Були вбрані в манзаки, чабанські сорочки, в полах і в коротких киптарях. Бандитів, що ограбили церкву, ще не знайшли, а тут уже і свіжого нападу доконано.

БОРОТЬБА З БАНДИТАМИ.

Румунська поліція взялася енергійно виловлювати бандитів, котрі непокоять мирне населення Чернівців. Поліційному аґентови Йосифови Ончулови вдалося приловити в парку Шілєра ватажка небезпечної банди, Аврела Молдована. В боротьбі на життя і смерть Молдована заарештовано. Тої самої ночі заарештовано на Клокічці його любку, Катерину Комарніцьку. Сам Молдован її зрадив при переслуханню на поліції. З цілої банди замкнено досі девять людей. Поліція шукає ще інших відомих їй злочинців.

ГОРА ЗВАЛИЛАСЯ НА СЕЛО.

У селі Ляйш, у кантоні Ґрізонс, у Швайцарії, обсунулася земля та засипала все село. На місце прийшли ратункові кольони, які відкопують засипані доми. Не багатьом людям пощастило вратуватися, бо земля усунулася нараз, нічю. Здогадуються, що більшість населення згинула.

ПАДЕРЕВСЬКИЙ РОБИТЬ ПРОПАГАНДУ ДЛЯ ПОЛЬЩІ.

З Парижа повідомляють, що польський фортепяніст світової слави, Гнат Падеревський, грав на користь „Комітету допомоги для переслідуваних жидівських інтелігентів" у Парижі. Він старий і вже довго не грав. Але тепер він робить пропаганду для Польщі, показуючи, що Поляки ратують Жидів від німецьких переслідувань. До цього допомогового комітету належать самі християни. Вступну промову перед концертом говорив єзуїтський ксьондз Самсон, один з найліпших проповідників у Франції. Вся французька преса пише, що в Польщі це зробить велике враження, як такий польський національний герой, як Падеревський, бере участь у діяльности в користь Жидів. І Франція і Польща роблять так пропаганду в світі проти Німеччини й проти всіх, хто переслідує Жидів.

ФАЛЬШИВІ ТИСЯЧКИ В РУМУНІЇ.

В Букарешті заарештовано в одній аптиці чоловіка, котрий хотів платити фальшованою тисячкою. Поліція зарядила зараз численні обшуки. Поза-арештовувано багато людей. В інтересі доброго ходу слідства поліція не подає ніяких подробиць.

ПЕТЛЮРІВЦІ.

Біля стації Христинівка в селі Ботвинівка на чолі колхозу стояв „петлюрівець" Пилип Мелентович, котрого хата була завжди до послуг „петлюрівців" підчас повстання. В цьому колхозі були ще й інші „петлюрівці": Чорніївський Йосиф, Ковальчук Клявдій, у котрого хаті підчас „петлюрівського повстання" вбито комуніста Шаповала, й інші. Колхоз у названому селі допомагали розвалювати Шаповал Йосиф, „в минулому бандит", Білопільський Ісаак, „колишній петлюрівець", Сонгаль Антін, „в минулому петлюрівський офіцир" і інші.—(„Комсомолець України").

ГОЛОД У РАДЯНЩИНІ.

Про голод отверто большевики, як відомо, не пишуть. Але з окремих відомостей можна скласти про нього уяву. В колхозах крадуть коні, ріжуть їх і їдять. Був випадок, коли запалили хату вартового при конях, щоби відвернути його увагу від коней. Одного разу комсомольці наскочили на селян, коли вони різали вкраденого коня, але „куркулі" зникли, стріляючи з револьверів та обрізів.

В МОСКВІ НЕМА ДРІБНИХ ГРОШЕЙ.

Московські касієрки часто не хочуть видавати „решти", бо — як кажуть — не мають дрібних грошей. Директор московського міського банку, Ґольдберґ (чи може директор совітського банку називатись інакше як Ґольдберґ? — Прим. складача), заявив кореспондентови „Веч. Москви": „Дрібні гроші в касі державні є. Відсутність дрібної монети в склепах має свою причину лише в тому, що касієрки не хочуть її мати. Для провірення утворено осібні бриґади. Касієрки, які не матимуть дрібних грошей, будуть карані".

ПАРИСЬКА ФІЛЬМА НАШОГО ЗЕМЛЯКА.

Наш земляк Евген Деслав, автор кількох великих фільм, що мали великий успіх на чужині, приготовляє у Парижі нову фільму, що має зобразити життя париських студентів ріжних національностей. Це життя буде на тлі студентської дільниці т. зв. латинського кварталу, університету і збудованого в цьому році „Паризького студентського міста", що лежить на окраїнах Парижа за парком Монсурі. Крім документальної частини будуть там поодинокі артистичні точки, традиційна карнавалова дефіляда і походи при закінченні шкільного року, орхестра студентів з Куби, хор Греків, співи Арґентинців, танок Японців та українські мельодії, виконані на бандурі студентом Сорбони, Татарулою. Українські студенти виступатимуть у фій фільмі поруч інших. Передмову до фільми зробить секретар Академії Мистецтва, де Монзі.

СТРАШНА СМЕРТЬ ВЛОМНИКА.

До хати Ст. Кузика в присілку Тинці біля Любачева вломилися два злодії: І. Аницак і І. Фриза. Господар приловив їх, як виходили з добичею, та вдарив косою Аницака в голову. Ранений Аницак помер по дорозі до шпиталю.

КУЛЬТУРНІ ПОПИСИ РУССКИХ З ГАЛИЧА.

Дня 5 червня відвозив Василь Кузюк з Комарова відпоручника „Рідної Школи" з Галича по сходинах в справі діточого садку. За мостом — а було це в годині 7-мій перед вечером — напали на нього русскі „малойци" і давай його бити за те, що возив „українського гетьмана". Виховна праця п. Винницького дає овочі.

НЕБЕЗПЕЧНА ЗНАХІДКА.

На передмісті Берліна знайшов хтось пакет з 60 скляними плитками, на яких були такі написи: „Азійська холера, малярія". Знахідник був такий переляканий, що підпалив пакет на місці. У пакеті були імовірно бацилі з якоїсь ляборaторії.

МАЛПИ ПРИХОДЯТЬ ДО МОДИ.

У пралісах, де досі полювали на грубого звіря — льва, тигра або слона — ожили лови на малпи. Малпа прийшла до моди в жіночому світі. Паризькі фірми, що кидають гасла „останнього крику", вже випустили перші жіночі „капи" та ковнірики з малпячої шкіри. Цієї шкіри вживають головно на беріжки, для прикраси. Футро з малпи кидає жіноцтво легко на рамена, тому, що вона прилягає мягко до тіла і на ньому краще виступає струнка лінія плечей. Уже є проекти суконь, прикрашуваних малпячим футром, призначених на найближчий осінній сезон. Малпяче футро найкраще надається до чорних суконь. Є вже і боа з малпячої шкіри, вживані головно до літніх суконь, на чай і до зимових, на вечірню гостину. На останнім конкурсі паризької моди у славнім Отей одна з трох артисток, що дістала нагороду, мала сукню надолині обшиту малпячою шкірою.

УКРАЇНА ВМИРАЄ З ГОЛОДУ

З ВЕЛИКОЇ УКРАЇНИ ДОХОДЯТЬ СТРАШНІ ВІДОМОСТИ ПРО ГОЛОД І ВИМИРАННЯ НАСЕЛЕННЯ.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Краева українська преса подає, що кождого дня приходять з Радянщини відомости про жахливі картини голоду в цілій Україні по тім боці ризького кордону. Листи кревних, краянів і знайомих з радянської України подають такі жахливі відомости про голод, що в кождого, хто їх читає аж мороз іде поза шкірою.

Тимчасом Москва, знищивши остаточно економічну силу України й виморюючи голодом населення, почала тепер, користуючися тісною дружбою з Польщею, політику культурного нищення України та остаточного знищення навіть зовнішніх ознак відокремлености України від Московщини. Цю політику повного знищення автономії України переводить тепер Постишев. Вже є проект поділу України на нові области, які безпосередньо будуть підлягати московському центрови.

ДОПОМОГА ЖЕРТВАМ ПОВЕНІ.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Тут завязався український Комітет Допомоги Жертвам Повені. На організаційних зборах були присутні представники української парляментарної репрезентації, Українського Національно-Демократичного Обєднання, греко-католицького ординаріяту, чина С. В. В. й усіх українських центральних установ.

На цій нараді вибрано комітет допомоги жертвам повені на українських землях під Польщею. Головою комітету вибрано одноголосно епископа д-ра І. Бучка.

ЗМЕНШЕННЯ ДОБУВАННЯ ВУГЛЯ В РАДЯНЩИНІ.

МОСКВА (СССР). — Вся радянська промисловість і залізниці терплять від недостачі вугля. Останніми часами добування вугля починає зменшуватися все скорше й скорше, навіть проти зменшення плянів пятилітки. Особливо катастрофально падає добування вугля на Україні в Донецькому басейні.

За причину такого явища радянська преса подає часту зміну робітництва в копальнях вугля. За місяць зміняється цілий склад робітництва, а в деяких копальнях за пару місяців робітництво змінилося вже півтора разу. Радянські ґазети закликають владу вжити рішучих заходів щоби „прикріпити" майнерів до їх місць праці.

БУНТ КИТАЙСЬКОГО ВІЙСЬКА.

ШАНҐГАЙ (Китай). — Недалеко міста Тяндзін збунтувалося військо національного уряду. На вгамування бунту післано реґулярні війська з нанкінської армії. Китайські ґазети кажуть, що цей бунт спровокували Японці, щоби мати причину далі тримати свою охорону на китайських залізницях у північному Китаю, в смузі, що проголошена невтральною спеціяльним договором Китаю з Японією.

Диктатор північного Китаю, маршал Фенґ, далі тримається незалежно від центрального уряду. Нанкінський уряд не посилає проти нього війська, а старається навязати з ним звязки, щоби відмовити його від гадки формувати незалежну державу північного Китаю.

ҐІТЛЄРІВЦІ ВБИВАЮТЬ СВОЇХ ПРОТИВНИКІВ.

ПРАГА (Чехословаччина). — Один утікач з Німеччини, якому пощастило втекти з ґітлєрівського концентраційного табору, розповідає, що ґітлєрівські боєвики вбили на його очах 15 лідерів соціялістів, а між ними лідера парляментарної фракції соціялістів, Йогана Штелінга.

Ґітлєрівці звичайно бють своїх противників, поки вони не стратять притомности. Поводяться вони однаково й з молодими й зі старими та з жінками. Втікачі з Німеччини розповідають узагалі, що тепер ціла країна жиє під знаком страху зпроводу Ґітлєрівців.

ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ РАДЯНСЬКОГО ДЕРЕВА.

ЛОНДОН (Англія). — Премієр Канади, Бенет, заявив перед британським урядом рішучий протест проти того, що Росія ввозить до Британії своє дерево по низьких цінах. Бенет пригадує британському урядови, що в Отаві підписано умову про те, що британський уряд не буде допускати ніякого „дo мпінґу" до Британії.

Тепер стає питання про загострення торговельного договору між Росією й Англією, що має бути скоро підписаний знову.

РОСІЙСЬКУ УПРАВУ ВИЖЕНУТЬ З ЗАЛІЗНИЦІ.

ХАРБІН (Манчуко). — Мало що виходить з переговорів між Росією й Манчуком про продажу Росією свого права на Східно-Китайську залізницю урядови Манчука. Тимчасом Японці кажуть, що уряд Манчука скоро стане на тому, щоб з управи залізниці були викинені російські представники, які тепер там домінують.

Це може привести до гострого конфлікту між Росією й Манчуком, але Японці кажуть, що Росія не візьметься за зброю, щоби боронити своїх прав. Тому можна сподіватися скорої втрати Росією цієї залізниці без її продажі.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ФІЯСКО В ЛОНДОНІ

Так звана світова економічна конференція, що кілька тижнів радила в Лондоні над полагодженням економічної кризи в світі, вже на укінченню. Чи закриють її офіціяльно, чи відрочать, чи може делеґати розїдуться без ніякого офіціяльного закриття, це не зробить найменшої ріжниці щодо її значіння для вирішення справи, для котрої вона зібралася. Ніхто нині не закриває собі правди, що конференція була повною невдачею, що вона не вирішила ні одного питання.

Певна річ, що на передодні розїзду делеґати говорять собі чемні річи. Одні кажуть, що вони всетаки щось осягнули, а другі скажуть, що хоч вони нічого не осягнули, то вся справа ще не пропала. Звичайні собі чемности при невдачі, які нікого не здурять, бо кождий добре памятає, що то не виговорювали ті самі делеґати на відкриттю конференції. Мек Донелд говорив тоді: „Доля поколінь залежить від нашої відваги, щирости й ширини поглядів". Президент Рузвелт телеґрафував: „Невдача конференції буде траґедією для всього світа". Після таких заяв на вступі запізно буде тепер говорити, що як конференція нічого не зробила, то це нічого страшного. Світ знає, що конференція не зробила нічого, але світ теж знає, що це буде мати далекосяглі наслідки.

Після конференції учасники будуть мабуть шукати виновника. Згори можна сказати, що по загальній опінії головним виновником буде Вуйко Сем. Американські обсерватори на конференції виразно це признають, що в загальній опінії світа Америка вийде головним чорним характером. І Америка багато зробила, щоби таке переконання про себе поширити. Вона зміняла своє становище, і в цей спосіб баламутила конференцію.

Та Америка не є винувата більше, ніж кожда інша держава, заступлена на конференції. Факт є фактом, що конференція розбилася не через Америку, а через те, що кожда держава на конференції ждала від інших держав уступок, а ні одна не була готова робити уступки іншим. Правда, Америка думає тільки про себе, але інші держави робили те саме. Одинока уступка, яку кожда держава робила іншим, це запевнення, що вона не хоче вмішуватися в чужі справи та накидати іншим свої товари. Та цього було мало для вратування світа з кризи.

Нині державні представники розїздяться, а кожда держава буде далі пробувати розвязувати свою кризу, як сама може найкраще.

О. Сновида.

ПІД БОЛЬШЕВИЦЬКИМ ОБУХОМ

Недавно мені довелося розмовляти з утікачем „з тамтого світа" — з СССР.

До таких оповідань завше прислухуєшся з жахом. Але тим разом враження було інакше: тобто, що стан на Україні є жахливий під московською диктатурою — нема двох думок. Під тим оглядом мій співрозмовник малював знані образи большевицького пекла. Але **мораль людности лишилася незломною:** яка була, така і лишилася вона ворожа большевизмови. **І не тільки большевизмови, але й Москві взагалі.** І це найцікавіше, що оповідав мені той утікач.

Насидівшися 7 літ по московських тюрмах, мій співрозмовник мав нагоду стрічатися й говорити з цілою масою земляків найріжніших верств, найріжнішого віку. Й ось коли, скажім, ще в 1924—5 р. опозиція зверталася проти **режіму,** проти большевизму, тепер вона звертається **проти Москви.** Це **Москва** винна, що забрали нам землю, що панують комуністи, що сплюндровано й знищено багатий край... Така є опінія дядька, комсомольця, робітника, попа, інтеліґента й т. д.

— Чи є якась націоналістична українська пропаґанда, котра ділає в тім напрямку?

— Є, але на що пропаґанди? Само життя, сама большевицька практика — найкраща пропаґанда! Ліпших аґітаторів проти большевиків і Москви, як саміж московські большевики, не знайти!

— А чи не думаєте ви, що большевизм вилюднить Україну? — запитався я свого інформатора.

— Певно, що Україна стратила і ще тратить багато людности під російським терором, але її плодюча сила не захитана. По упадку большевизму населення ще сильніше зростатиме, так, як по Великій Руїні XVII. віку.

— А чи можна числити на активний опір Москві, коли в горожанській війні згинув найактивніший елемент української людности, що не ховався, а боровся?

— Багато активних згинули, — відповів мій співрозмовник — але життя творить нові й нові активні сили. **Кождий наш дядько став вовком** супроти Москви; покищо на ланцюху, але цей ланцюх вже рветься...

Багато наших людей тиняються на Соловках, на Сибірі, на засланню. Але ці при першій нагоді повернуться на Україну, без якої собі світа не уявляють. Це не так, як за царату наші кольоністи, що йшли на Зелений Клин, чи деінде, щоб там осісти. Теперішні наші мандрівники, вигнані з рідних осель большевицькою Москвою, ніде не осідають: бродять із заслання на заслання, з фабрики на фабрику. Ці „летуни" **для України не втрачені.**

— А загальне ваше враження яке? — питаюся.

— Загальне? Школа большевизму була страшною школою для України. Але вона не знищила привязання нашого народу до своєї землі. І хоч які матеріяльні шкоди принесла йому, вона має **два додатні наслідки:** поперше, прищепила нашому народови **ненависть до Москви** і страшенну тугу за власною державою, коли нарід сам, а не зайди, буде паном на своїй землі. Подруге, зломила нашу — трохи мягеньку — вдачу: в страшній боротьбі за буття створила **новий тип Українця** — твердий, незломний, сильний, який не боїться найстрашнішої боротьби... Цей новий тип **активного Українця,** що перейшов нове московське пекло, є запорукою, що Україна таки вирветься на волю.

ДРУГА РАТА НА ВИКУП ПАВІЛЬОНУ ЗАПЛАЧЕНА

В понеділок Українська Корпорація заплатила будівельній компанії другу рату на викуп Павільону в сумі 2,500 долярів.

Цей успіх нашої акції в справі викупу Павільону треба завдячити в першу чергу свідомому українському громадянству в Америці й Канаді. Наша еміґрація живо відгукнулася на поклик Корпорації і на першу вістку, що Павільон загрожений, зложила на протязі десятьох днів на його викуп понад 1,400 дол. В найближчих днях Корпорація оголосить список жертводавців і з нього буде видно, хто в критичну хвилину станув до діла в обороні Павільону. Недостаючу решту рати Корпорація забезпечила покищо позичками, які повинні бути сплачені в короткім часі з дальших жертв.

Можемо щиро радіти дотеперішнім успіхом, але не сміємо забути, що цей успіх лише частковий. Український Павільон ще не цілком забезпечений і за півтора тижня (5-го серпня) приходить сплата третьої рати, також у сумі 2,500 дол. Власне додержання цеї рати вирішить остаточно, чи Український Павільон на Світовій Виставі лишиться українським.

Приступаючи до викупу Павільону, Корпорація заповіла, що дві рати по 2,500 дол. мусять бути зложені громадянством і що після того дальші сплати Павільон зможе покрити з власних прибутків. Останні тижні потвердили цей обрахунок. У Павільоні і звязаних з ним підприємствах (ресторан, театр) пороблено за короткий час власного заряду основні зміни. Зрівнано розходи з приходами, піднесено прибутки і Павільон перший раз замісць щоденної втрати почав приносити зиск.

Цей зворот у господарці Павільону повинен проявитися ще виразніше з початком серпня. Цей місяць повинен принести найбільший рух Павільонови. На Український Тиждень вибираються до Шікаґо тисячі Українців з ріжних сторін Америки і Канади, орґанізуються спеціяльні потяги та інші прогульки. Їх витати буде у себе Український Павільон. Кожного дня будуть зїзди, буде Український День, мистецькі пописи та інше. Тому, коли рата з 5-го серпня буде додержана, то є всяка запорука, що решту сплати, яка припадає аж на вересень, Павільон вже покриє власними силами.

Але рата з 5-го серпня це ще наше спільне діло — цілої української еміґрації за океаном. До завершення нашої збіркової акції бракує ще 3,500 дол., а з того 2,500 мусять бути в руках Корпорації найдалі в суботу, 5-го серпня.

Громада — великий чоловік, і нема сили, яка могла би спинити її, коли в неї є свідомість мети і тверда постанова дійти до неї. Це показали останні тижні історії Українського Павільону. Коли Павільон опинився в небезпеці, за три тижні заходами самих громадян добуто 7,500 долярів на його викуп! До завершення нашої акції потрібний іще один крок, а саме забезпечення третьої рати. Чи спиниться наша еміґрація перед сим третім кроком? Чи позволить вона на те, щоби Павільон пропав тепер, коли ми вже так близько нашої цілі? Відповідь на це питання мусить дати наше громадянство в найближчих днях.

Українські Громадяни! Наші дні в Павільоні все ще почислені і залежать від того, що станеться 5-го серпня. Тож до діла всі, одностайно! Кожний на свойому місці мусить виконати свій обовязок. Не допустім до того, щоб Український Тиждень, який тепер підготовляється Корпорацією на час від 14-го до 20-го серпня, став тижнем сорому для Української Еміґрації, коли би Павільон був утрачений. Нехай повіває далі наш прапор на Українському Павільоні і голосить перед широким світом нашу волю бути вільним народом.

Українська Корпорація Світової Вистави в Шікаґо:

Д-р М. Сіменович, голова; **Н. Пікульський,** заст. голови; **Ст. Куропась,** секр.; **Ю. Небор,** фін. секр.; **Т. Шпікула,** касієр; **Остапчук, М. Кречківська, кап. І. Барабаш, М. Драґан, П. Луцьків, В. Ковалик, П. Щербатий, Л. Тягнибік, Е. Команишин, Й. Коцовський, С. Воркун, А. Любас.**

Ukrainian Chicago World's Fair Exhibit,

9300 Cottage Grove Ave.,

Chicago, Ill.

Податковий екзекутор.

— Ваші зізнання про ваш маєтковий стан не відповідають правді. Податковий уряд має інформації, що ви минулого року замовили собі нове авто, побудували віллю, що кождого року маєте два місяці відпустки. А недавно прийшла до вас посилка 300 фляшок вина.

— А чи знаєте, чи я платив за це все?

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ДВІ МІРИ.

„Ню Йорк Таймс", з 26. липня, на стороні 4, у стовпці 4. писав:

Turning to a discussion of the details of the program, the administrator explained that there was danger of a new kind of racket springing up.

"No body needs any special fixer to get anything from the President's recovery administration," he continued. "To hire such a man is to throw your money away.

to 'go red tape.' It is not going to 'go red tape.' It is not going to set up any complicated procedure.

Читачеви „Таймса" ясно, що тут якась похибка в складанню. Та най щось таке трапиться в нашій ґазеті, знайдуться розумні, які зараз вилають ґазету.

ОСТОРОГА НА ЧАСІ.

Д-р Прест, з Бруклинського Туберкулічного Товариства, остерігає Американців, що як безробіття потреває далі, то сухоти будуть сильно ширитися серед населення.

Бо безробіття, горожанська війна, революція, не потягають безпосередньо зросту смертности, а посередньо, через зріст недуг і недомагань, що на довшу мету ведуть до смерти.

ЛЮДИ І СОБАКИ.

Тоді, як безробітним робітникам грозить небезпека сухіт через брак поживи, д-р Ервінґ Кашел, вашинґтонський ветеринар, їде літаком 700 миль до Гейвена, в стейті Мейн, щоб ратувати Балкаша, расову собаку пані Ґрейвс, дальшої кузинки президента Рузвелта.

Д-р Кашел три рази міняв літаки, заки доїхав до місця призначення. Він негайно почав оглядати пацієнта, котрий занедужав на кишки. Донесення говорить про тяжку журбу родини панства Ґрейвсів. „Нам не так іде про його вартість", казала пані Ґрейвс, „як про те, що ми його дуже любимо й хотіли би дати йому якнайкращу лікарську опіку".

Це все дуже гарно, це чутливе серце для собаки, але суспільність, яка признає такі гарні почування для собак, повинна би теж признати за собою якісь обовязки супроти людей.

ДОБРЕ ПОІНФОРМОВАНІ...

Останній зошит поважного американського місячника North American Review містить цікаву статтю під наголовком: War Bogies in Europe. Автор статті, англійський соціольоґ Роберт Бріфолт, розхвалений місячником як знавець міжнародніх справ, пише між іншим:

"On the thirteenth of February last the present Minister of Interior of the German Reich, Captain Goering, paid a visit to the Parizer Platz, and had a long interview with the French ambassador. The visit was arranged by M. Poltavetz-Ostranitza, a White Russian guard... Ten days later Herr Rosenberg, the editor of the Nazi organ, Voelkischer Beobachter, controller-in-chief of the tied press and Hitler's chief adviser on foreign relations, went, accompanied by the same Poltavetz-Ostranitza and Colonel Konovaletz, another White Russian guard, for a trip to Lugano, where they met representatives of the Italian Fascist Government."

Автор запевняє, що Німці, „білоґвардієць" Коновалець і фашисти говорили про створення української держави, заглаювання польських амбіцій, і таке інше. Автор хоче, щоби ми вірили в його слова, хоч він не знає того, що всім явно: що Коновалець не є „російський білоґвардієць".

Берстерне Бернсон.*)

БАТЬКО.

Найбагатший і найбільш поважаний чоловік усього села був Торд Еверас. Одного дня просто й поважно станув у парохіяльному уряді.

— Народився мені син — сказав — і хотів би його охрестити.

— А як буде називатися?

— Фін, по мому батькови.

— А хто буде за кумів?

Назвав найліпшого чоловіка із своєї родини.

— Чи ще чогось хочете? — спитав священик і глянув на нього.

Селянин хвилинку подумав, а потім сказав:

— Я хотів би, щоби його охрестити самого, а не з іншими.

— Себто хочеш сказати, щоби дитини не хрестити в неділю, коли інші хрестяться, лише котрогось іншого дня, правда?

— Так, у суботу пополудні.

— Чи може ще чогось потребуєш? — спитав священик.

— Ні, — відповів селянин і став обертати шапку в руках, щоби відійти.

На це обізвався священик:

— А може ще таки чогось потребуєш — сказав і підійшов до Торда та взяв його за руку й глядів йому просто й бистро в очі: Хай Бог дасть, щоби ця дитина принесла тобі в хату щастя та благословення!

*

Шіснацять літ від того дня стояв Торд знову у священиковій кімнаті.

— Добре виглядаєш! — сказав священик до Торда, бо за такий довгий час не запримітив зміни в нього.

— Нема журби, — відповів Торд.

Священик не звернув уваги на цю відповідь, а сказав зараз:

— А що ти мені нині приніс?

— Я прийшов у справі мого сина; він завтра повинен конфірмуватися (миропомазуватися).

— Гарний хлопець!

— Заплачу отцю парохови щойно тоді, як побачу, яке число дістане мій син.

— Ну, то дамо йому число 1.

— Дуже добре! Ось десять дукатів на церкву.

— Може ще що маєш на серці? — спитав священик і глянув на Торда.

— Ні, — відповів Торд і вийшов.

*

Знову пройшло вісім літ, як одного дня перед парохіяльним урядом почувся якийсь гамір і прийшло більше людей, а попереду них Торд. Священик пізнав його та сказав:

— Сьогодня приходиш у великому товаристві.

— Я прийшов, щоби ви мені звінчали сина: жениться, бере собі за жінку Карену, Ґундмунову дочку зі Сторлідену. Ось вона також прийшла.

— Це найбагатша дівчина на всю околицю, — сказав священик.

— Так кажуть, — відповів селянин і погладився по волоссю.

Хвилинку священик сидів задуманий, потім вписав назвища молодят у книжку та прикликав присутніх, щоби підписалася.

Торд поклав на стіл три дукати.

— Мені належиться лише один, — запримітив священик.

— Я знаю, та тут тепер справа з моїм одинаком, то я хочу, щоби всюди було добре.

Священик приняв гроші.

— Сьогодні, Торде, ти вже втрете прийшов до мене в справі твого сина.

— І востаннє. Тепер уже сам за себе мушу дбати, — сказав Торд, сховав гаманець, попрощався та вийшов.

Люди, що були прийшли з ним, пішли помало за ним.

*

Два тижні опісля оба Торди, батько й син, у погідний день вибралися човном до Сторлідену, щоби порадитися, що ще потрібно до весілля.

— Лавка добре не тримається, сказав син і встав, щоби її прибити. При цьому йому піднеслася дошка, на якій стояв, він утратив рівновагу, замахав руками, скрикнув і впав у воду.

— Схопися за весло! — крикнув батько та встав скоро і простягнув весло синови, який потопав. Син, щоправда, кілька разів простягнув руку по весло, одначе скоро йому ослабли руки.

— Чекай хвилиночку — крикнув батько та став веслувати до сина. Та син перевернувся, впер очі в батька й потонув.

Торд не хотів вірити своїм очам. Спинив човен й безупину глядів у це місце, де потонув його син. Думав, що певно зявиться знову над водою. За хвилину на поверхні води зявилися кілька бульок, потім знову кілька. Опісля одна велика, яка трісла — і поверхня озера знову вспокоїлася.

Цілі три ночі та три дні батько не ворохнувся з нещасливого місця. Не зважав ні на голод, ні на перевтому, лише зітхав і заводив за сином. На третій день над раном знайшов нарешті тіло, взяв на руки та відніс у хату.

*

Щось пять літ після тієї нещасної події почув священик одного осіннього вечора на дворі якийсь гамір. Йому здавалося, що хтось шукає клямки від дверей. Священик устав і відчинив двері. Тепер увійшов високий, одначе згорблений чоловік, худощавий, сивий.

Довго глядів священик, заки пізнав його. То був Торд.

— Приходиш досить пізно, сказав йому священик і станув перед ним.

— Так, приходжу пізно, — сказав Торд, сідаючи.

І священик сів дуже здивований та довго без словечка дивився перед себе. Вкінці озвався Торд:

— Я приніс щось, що рад би дати бідним, — і встав, поклав гроші на стіл і сів знову.

Священик став рахувати гроші.

— То багато, — сказав.

— Я продав хату й половину грошей приніс, щоби ви роздали бідним.

Священик довго глядів на прихожого, а потім сказав спочуваючо:

— А що думаєш тепер почати?

— Щось ліпшого.

Знову довша мовчанка. Торд опустив очі на землю. Священик дивився на нього, вкінці прошептав:

— Гадаю, що тепер справді твій син щасливий.

— Так, я також так думаю, — сказав Торд і підвів очі.

Дві великі сльози покотилися йому з очей.

*) Минулого року вся Норвеґія святкувала 100-ті роковини уродин свого славного письменника Берністерне Бернсона. Родився він 8. грудня 1832 року, помер 1910.

ПРОТОКОЛ

З XVIII. КОНВЕНЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНЬОГО СОЮЗА

що відбулася в Дітройт, Міш., в днях 15—20 травня 1933 року.

(25)

ТРЕТІЙ ДЕНЬ КОНВЕНЦІЇ.

Дел. 347 відділу запитує, що означає при словах „Український Народний Союз" додаток „Інк".

Предс. відповідає: Слово „Інк." це скорочення слова „Інкорпорований". Вово означує заінкорпорування організації в ціли її законного істнування та легалізації всіх її бизнесових транзакцій. Без інкорпорування У. Н. С. не міг мати чартеру для роблення свойого бизнесу, а тимсамим не міг би видавати від себе чартерів і для підвладних відділів. Інкорпорована організація підлягає державній контролі, а тому члени У. Н. С. мають більшу певність свойого майна й обезпечення. З тої причини Союз називається по англійськи "Ukrainian National Association, Incorporated," а по українськи „Український Народний Союз, Інкорпорований". На другий запит делеґата того самого відділу в справі зміни імен на нових грамотах в англійській мові предсідник пояснює, що це зроблено тому, щоб оминути неправильности в подаванню імен.

Дел. 100 відділу зазначує, що згідно зі статутом Союза потрібно мати дозвіл від Головного Уряду на творення другого відділу, коли в даній місцевости знаходиться вже якийсь відділ чи відділи Союзові. Отже чому канцелярія позволила створити новий відділ з тих членів, які відірвалися від відділу 100. Другий запит делеґата цього відділу був у справі надужить, які зайшли у відділі 276, а про які згадка вже була на нарадах попереднього дня, у звіті Контрольної Комісії.

Предс. відповідає, що в справі створення другого відділу з відпавших членів відділу 100 він якраз не має під рукою потрібної кореспонденції чи актів, щоб дати докладну відповідь, однак заявляє, що головна канцелярія завсіди руководилася тільки добром орґанізації та ніколи не сприяла роздроблюванню Союзових сил. Щодо надужить у відділі 276, предс. уважає, що злишним булоб додавати щонебудь нового до тих пояснень, які вже дала Контрольна Комісія.

Дел. 83 відділу запитує предс., чи ті всі відділи, які відвідували урядники головної канцелярії в справі реформи, жадали собі цього. Хоче також мати пояснення, які кошти були получені з підготовними працями в справі реформи.

Предс. зазначує, що в справі поїздки головних урядників по ріжних відділах він уже дав докладну відповідь попередно, а щодо кошків переведення реформи то про це вже сказала Шконтруюча Комісія.

Дел. 62 відділу ставить предсідникови отсі запити: Чи відомо є предсідникови, що канцелярія Союза може заощадити грошей, колиб завести відповідну економічну господарку? Як можна було це зробити, то чому не зроблено? Чи відповідальний редактор, О. Ревюк, привіз зі собою з краю настільки матеріялу, що можна би було оправдати ті кошти, які були получені з тою поїздкою? Чи відомо предс., що в друкарні і в адміністрації „Свободи" можна би було заощадити яких 12 тисяч дол., колиб завести там модерну і чисто бізнесову систему, не обтягаючи навіть платні робітникам, там занятим.

Предсідник відповідає, що в головній канцелярії Союза є два секретарі і три помічні сили, які працюють за малу платню. Того персоналу поменшити не можна, а навпаки, треба його збільшити, тому він не бачить, де ті заощадження можнаб робити. Щодо поїздки О. Ревюка та поплатности коштів його подорожі, то цю справу можна ріжно судити. Воно булоб трудно ставити кошти подорожі і їх поплатність на якусь вагу. Матеріял, привезений редактором, не мусів бути виписаний і зужиткований безпроволочно. Всякі інформації, думки, погляди та орієнтації могли відсвіжувати та наповняти змістом нашу громадську думку довший час.

Щодо заощадження видатків у друкарні й адміністрації „Свободи", то предс. заявляє, що тою справою він живо інтересувався ще від самого початку обняття свого уряду, та по засягненню і зібранню всяких до цього потрібних матеріялів може тут спокійно ствердити, що серед теперішних обставин не можна там нічого заощадити.

Дел. 278 відділу запитує, чому методи, яких уживалося при провадженню старого роду обезпечення, не можуть бути практиковані при новім роді обезпечень. Предсідник відповідає, що те, що колись було підходяче і вистарчаюче, не є таким сьогодня. Часи зміняються, а з ними і методи. У новому роді обезпечення треба застосовувати і покористовуватися такими асекураційними методами, яких уживають інші американські асекураційні компанії, бо тільки в такому випадку ми зможемо конкурувати з тими компаніями.

Дел. 121 відділу ставить запит, чому У. Н. Союз відмовляє позичок на народні доми, а в тому самому часі інвестує свої гроші на чужих реальностях.

Предс. заявляє, що хоч справа народніх домів є дуже важною для самого Союза, бо у відповідно побудованих народніх домах можна би було лекше зєднати і придержати нашу, тут роджену молодь, то однак заряд Союза, опираючись на минулих не дуже то корисних пробах та досвідах, змушений був на одному зі своїх річних засідань перевести ухвалу, щоб не давати ніяких позичок на народні доми, і то навіть у такому випадку, коли би була там повна забезпека інвестованого гроша. І так подає він як приклад, що в самому осідку У. Н. Союза побудовано недавно народній дім, і коли заряд того дому віднісся до Союза з просьбою позички 10,000 долярів, то Союз, щоб не робити ріжниці, мусів ту просьбу полагодити відмовно. Тоді заряд народнього дому дістав в однім із місцевих банків на той сам дім позичку в сумі 10,000. Цей приклад показує наглядно, що Союз у тій справі нікого не протеґує і ніяких виїмків не робить. Колиб однак конвенція вважала за відповідне робити якісь зміни щодо запавших ухвал головного уряду, то на це прийде ще місце. Треба однак поступати обережно в тій справі.

Дел. 371 відділу запитує предс. в справі Сиротинця та в справі орґанізації молоді, на що предс. заявляє, що ті справи вже були піднесені, та запевняє делеґата, що до всіх тих справ головний уряд докладав і докладає всіх можливих зусиль, щоб їх довести до успішного кінця.

Дел. 146 відділу запитує предс., чому у його звіті не сказано нічого про ті непорозуміння, які зайшли були свого часу між трома відділами і головним радним Михальчуком у Дітройт, та чому не сказано у тому звіті, хто був винуватий. Предс. відповідає, що ту справу він старався полагодити і підчас свого особистого побуту в Дітройт, як також приходила ця справа під розвагу нарад головного уряду. Головний радний Михальчук заперечив усі ті закиди, які пороблено зі сторони поодиноких відділів, а що ті відділи не предложили ніяких заприсяжених заяв, які піддержували би вірність пороблених закидів, то головний уряд не міг підприняти ніяких мір.

Дел. 230 відділу запитує предс., чому на нових грамотах подається пояснення в анґлійській мові, та чому вкладки на посмертний фонд у першому році є менші.

Предсідник відповідає, що при заведенню нових грамот ми мусимо послугуватися новими методами. Грамота це важний документ, який містить у собі умови приняття та права, застережені для обезпеченого. А що ми звертаємо тепер якраз всю свою увагу не так на старших членів, як на молодь, тут роджену, то для кращого зрозуміння ми маємо пояснення також в анґлійській мові. Щодо вкладок на посмертний фонд, які в першому році є менші, предс. пояснює, що в першому році можливість смертности є дуже низька. Інші фонди, як наприклад адміністраційний, в першому році є знов розмірно високі, бо з фондів треба оплачувати також розмірно високі витих фондів треба оплачувати також розмірно високі видатки, як наприклад комісове секретарям, які при виміні старих грамот на нові дістають у першому році 25%, а в слідуючому вже лише 2 і ½%.

Дел. 241 відділу ставить запитання, чи предс. має нагляд над майном У. Н. Союза, та чому інвестовано гроші у таких непевних бондах, як у Маямі, Флорида, на таку велику суму.

Предс. відповідає, що він, яко голова орґанізації, має нагляд над майном і знає про всі інвестиції, роблені орґанізацією. Маямі, Флорида, бонди закуплено ще в 1927 році, коли він ще не був урядником Союза, однак він може ствердити, що ті бонди були в тому часі доброю фінансовою інвестицією. Обставини тепер трохи змінились, однак, після засягнення інформацій у тій справі, він надіється, що ті гроші, як і процент від них, дістанеться.

Дел. 336 відділу запитує предс., чи є які можливости поширити орґанізування відділів у Канаді, бо як сам предс. заявив, то він у своїй поїздці відвідав також один Союзовий відділ у Торонто, а саме 49. Потім запитує він предс., чому грамоти мають назву цертифікатів, а не поліс. На перше запитання предс. відповідає, що в Канаді є ще важче приєднувати людей до асекурації, ніж тут на американській землі. Подавляюча більшість Українців там — це звичайно фармери, які взагалі дуже рідко беруть асекураційні поліси, отже лишається можливість пропаґанди за орґанізування Союзових відділів тільки по промислових центрах. Він вірить у те, що як кріза мине, то і там можна буде попровадити збільшену аґітацію в тій справі. Щодо грамот, які мають назву цертифікатів, а не поліс, то треба знати, що такі бенефітові орґанізації, як Союз, завсіди мають грамоти під назвою цертифікатів. Однак це є тільки для відріжнення грамот, які виставляють фратернел ордерс, а не асекураційні компанії. Щодо забезпечення, то ріжниці тут нема ніякої.

Дел. 165 відділу запитує предс. Союза в справі не поміщення дописів, які були вислані до головної канцелярії в рекомендованих листах, а на які то листи відділ цей не отримав ніякої відповіди. Предс. відповідає, що ця справа належить до самої редакції, яка на бажання певно дасть відповідь.

Дел. 282 відділу ставить запитання: Чому при впроваджуванню нової реформи не брано під увагу дітей, які платять 25 центів; дальше, чому Союз побирає 6 процентів за позички, видані членам; а вкінці ще запитує, чому „Свобода" поміщувала дописи, в яких полемізовано між Бондарем і Авраменком. Предс. відповідає на поодинокі питання зосібна. В справі дітей, котрі платять по 25 центів, він заявляє, що ту справу треба буде взяти під розвагу ще на тій конвенції та ухвалити відповідні постанови, чи то знову припоручити нововибраному урядови по розслідженню її і, по засягненню порад та вказівок від експертів, відповідно до того застосуватися. Уряд взявся до проваження нової реформи для старих членів, бо на це всі натискали. А щодо дітей, то і так не можна було братися відразу за впровадження нараз двох реформ. Однак справа діточого департаменту повинна бути зреформована вже в найближчій будуччині. Щодо побирання 6 процентів від позичок для членів Союза, то в той спосіб поступає не тільки Союз, але й усі інші асекураційні компанії, котрі стоять на тому становищі, що вибирати гроші, які є безпечно ульоковані на асекураційних полісах, можна тільки в найконечніших випадках. При цьому відграє свою ролю ще і та обставина, що колиб асекураційні компанії побирали дуже низький процент від позичок, то заходить небезпека, що члени позичалиб гроші нераз і на спекуляцію, або навіть їх на льокацію на вищий процент. У справі полеміки між Авраменком і Бондарем треба звернутися за поясненнями до шефа редакції, коли прийде дискусія над його звітом. На запит у справі табельок у новій реформі предсідник заявляє, що тут треба брати під увагу ріжні обставини, а щойно тоді можна булоб видати безсторонну оцінку. Вправді інші асекураційні компанії можуть мати і нижчі табельки, однак це ще не є мірилом справедливого підходження до цеї справи. У. Н. Союз має тільки одну табелю і для майнерів і для фабричних та професійних робітників, з чого коло 75 процентів є саме таких робітників, де смертність є найвища. Інші компанії мають осібні табельки майже для кождої професії і відповідно до того рати є вищі або нижчі.

Дел. 364 відділу звертається до предс., щоби він пояснив, що це за орґанізація міжнародній робітничий орден. Предсідник заявляє, що з того місця він цеї справи не уважає за відповідне пояснювати.

Делеґат 7 відділу питається предсідника, чи головний уряд, ухвалюючи справу нової реформи, брав під розвагу 6 і 47 параґраф статута, де кажеться, що найвищим законодатним тілом є тільки конвенція. Предсідник відповідає, що ще є один параґраф в статуті, а саме 133, де кажеться, що кожду річ, яку екзекутива вважає корисною для орґанізації, можна передати членам під референдум. Головний фін. секретар, Р. Слободян, заявляє також від себе, що згідно зі статутом головний уряд У. Н. Союза це є тесаме, що борд оф діректорс, яка має рішати кожду справу, крім змін статута. Справа реформи була трудна і складна і з цього головний уряд Союза здавав собі дуже добре справу. Одначе асекураційні власти признали, що проєктована зміна була для добра орґанізації і зовсім не нарушила постанов статута. Отже краще було піддати таку важну справу по відповіднім підготованню під референдум усім членам, ніж предкладати її до вирішення самим тільки делеґатам конвенції. Справу одної реформи в нашому Союзі вже раз полагоджено на конвенції в 1914 році, і з такого рішення ми мали дуже сумні наслідки для орґанізації, бо 14 тисяч членів її опустили.

(Дальше буде)

GREAT UKRAINE.

Our country is situated by a sea,
Where fishes come swimming by;
They swim and swim along the shore,
For days with unshut eyes.

As we sit on the sandy shore,
We hear a silver bell;
That tolls in the early morn,
Can be heard through surf and swell.

We sit and listen to the surf,
The strange stories it has to tell
Of the wonderful people,
Who here for many years have dwelled.

There are people young and old,
And never are they ashamed
Of their wonderful nation,
Of which "Ukraine" is the name.

First the son, then the mother,
Sailed across the sea;
Left their country for another,
Now are sorry as can be.

They may have more freedom,
It is true;
But no country can compare with Ukraine,
The colors of "Yellow and Blue."

It is the land of flowers,
And also the land of bees;
They fly around all day,
Thinking the flowers will never cease.

As we stand and look across the land,
In the cool early morn;
We behold great fields of green,
Which are rich with corn.

Our Ukrainian people are great farmers,
Who work and toil all day;
They work and work until the hour
One by one they'll pass away.

Sophie Fello,
Kearny, N. J.

І. Федорович-Малицька.

МУЗИЧНА ПОДІЯ

(Враження з концерту).

Чомусь то виробилося переконання, що святочні концерти з нагоди ювилеїв, роковин діяльности, народин або смерти визначних громадян мусять бути нецікаві або — скажім просто — безнадійно нудні. Надто часто дійсність потверджувала цей погляд. Музична подія в роді концерту в честь Івана Франка у Львові в силі основно викорінити це шкідливе поняття.

Концерти з 27. і 28. V. не були звичайні собі святочні імпрези зі знаними до зануди деклямаціями та іншими „точками". Ці два концерти були подією в нашім культурно-музичнім житті. Програма (однакова на обох концертах) заповіла більші орхестральні твори модерних українських композиторів, що більше, твори досі незнані галицькій публиці та між ними деякі спеціяльно замовлені на Франкове свято. Невже в нас, услід за оживленою творчістю артистів-плястиків, піде розвій досі такої занедбаної музичної культури?

Щораз частіше читаємо про концертові виступи українських артистів. Недавня (перша в тім роді) фортепянова авдиція Р. Савицького, одна з найкращих тонкою інтерпретацією та чутлитим ударом, зазнайомила нас із двома прегарними прелюдіями Ревуцького. То знову єдина у своїм роді Любка Колесса дала львівській публиці нагоду захоплюватися її небуденним талантом.

А тут нова музична подія — ще більших розмірів, — бо там виступили артисти-виконавці, а тут заповіджені ориґінальні твори сучасних українських мистців, під проводом одного і другого з них. Заповіджений музичний вираз української психи...

Мені довелось бути на другому концерті. Спокійна елеґантність і своєрідна інтимність салі міського театру, де відбувся цей концерт, витворили відразу гарний настрій. Саля повна. Приємно та цікаво бачити чільні одиниці нашого громадянства. В льожі на першому поверсі прецікава голова Василя Барвінського, композитора-лірика европейської міри. У партеровій льожі зарисовується шляхотний профіль Богдана Лепкого. Під превисоким чолом великі, трохи втомлені очі з таким поглядом, неначеб чогось шукали... Лагідний лук подовгастого носа і тонкі, щільно затиснені уста, з рисочкою гіркої усмішки...

Недалеко нього симпатичне, вічно молоде лице другого визначного композитора, С. Людкевича.

На сцені між зеленю стоїть погруддя І. Франка на вміло удрапованім українськими національними барвами постументі.

Не знаю, як те погруддя виглядає зблизька, але підчас концерту, здавалося, схилена голова ввесь час слухала, немов задумувалась над тим усім, що тут діється довкола, задумувалась ще раз над собою і над нами. Не дивилась вона на ніщо, не здрігнулась при нераз гучних звуках увертури Лятошинського.

Цю увертуру заповіли нам як твір крайнього модерніста, приналежного до „лівих" композиторів зі Стравінським на чолі. (Скажім між нами: як смішно й неслушно вводити поняття „лівих" та „правих" напрямків також до музики, цієї найбільш надземної форми мистецтва).

В дійсности увертура Лятошинського дуже поміркована. Лише зрідка гучніші акценти або несподіваний зворот нагадують, що це твір нинішній, не передвоєнний. Але який далекий він від уривково-брутальних ритмів та несамовитого гуку композицій у роді Стравінського! Крім блискучої орхестрації в цій увертурі не було нічого, чим вона врізалась би в память.

Коли виступив на сцену Богдан Лепкий і висловив одну з найкращих промов у память незабутого ґенія Франка — темне погруддя на естраді неначе оживало. Це вже не була мертва відбитка помершого поета, а щось більше, щось переконливо живе. Здавалося, нараз, на кілька коротких хвилин, безсмертна душа поета ввійшла в цю непорушну форму — душа, прикликана палкими та зворушливими словами другого поета-лірика, Богдана Лепкого.

Промова Лепкого — це твір для себе, твір артиста-поета. В ній була і правда і краса, була ніжність і пориваюча сила. Ця сила не виявлялася криком, великим патосом, ані театральними жестами, а поривала внутрішньою своєю правдою, високою культурою думки та слова. Слова з естради доходили до публики, як дзвінкі краплі кришталево-прозорої води. Ні затихі, ні заголосні були ці слова; ні заскорі, ні заповільні. Сила тут виступила в подиву гіднім опануванні голосу, наслідком чого кожне слово, навіть найтихше, було виразно чути.

Промова Лепкого була рідким у нас зразком скінченої гармонії змісту та форми, без якої ні в житті ні в мистецтві нема справжньої краси. Зміст: глибоке та далекосяжне значіння поетом дібраних слів — і форма: стилістичний уклад, музична краса і висока культура голосної передачі склалися тут на морально та естетично захоплюючу цілість.

Це було тим більше цінне, що в нас, на великий жаль, досі не видно навіть початків того необхідного у всякім культурнім житті моменту: культури форми — форми у високому значінні посередника духових цінностей та одухотворення матерії. За виїмком кількох артистів-плястиків, які почали розуміти вагу та значіння форми в мистецтві, в нас ще в дитинячо-зворушливий спосіб недоцінюють формальну красу.

Промова Лепкого, її стриманість, високий полет і опанування слова була зразком тої високої культури, якої нам, як народній цілости, ще так болючо недостає.

Подоба великого каменяра на сцені, за життя так пристрасно закоханого в красу різьбленого слова, здавалося задумано слухала те, що говорив брат по дусі, Лепкий, поет.

Глибока задума погруддя стала ніби погіднішою, майже розмріяною при перших звуках музичного „фраґменту з Мойсея" Антона Рудницького на орхестру і спів. Поважний підхід, мельодійність, мягкість музичного вислову, блискуча інструментація і глибоко відчуті ліричні та драматичні акценти з місця полонили слухача. В тім „фраґменті" з виразно симфонічним характером є багато милозвучности, а проте нема жадної — ні одніссенької — банальности. В рямах такої вузької форми риси музикальної творчости композитора могли виступити тільки частинно. Тим більше прольоґ з „Мойсея" родив гаряче бажання пізнати інші, по змозі більші композиції багатонадійного молодого мистця.

Судячи по „Мойсеєви", Антін Рудницький щасливо оминув антимузикальні, атональні тенденції в сучасній музиці, а засвоїв собі найкращі її здобутки. „Прольоґ з Мойсея" ні прибільшено модерний, ні нудний. Він ані вишукано, штучно ефектовний, ані банальний, а чарує як безпосередній вислів музикальної думки, вирослої на ґрунті справжньої ентузіястичної лірики. Коли зважити, що це твір навмисно замовлений на цей день і на цю святочну нагоду, подивляємо ще більше його свобідну красу і думка лине до минулих часів, коли ґеніяльні музики, як Моцарт або Бах, були примушені майже виключно писати твори на „замовлення".

Нижанковського „Наймит" для мішаного хору містить деякі уступи справжньої краси. Як цілість композиція рішучо задовга і втомлює одноманітністю.

Пребагата програма концерту склалася крім того ще з деклямацій Ґеника-Березовського і композицій Н. Нижанковського, В. Барвінського і Ст. Людкевича. Правду кажучи, забагато вражінь на раз. Напружена та перетомлена увага слухача при кінці вже не всилі схопити усіх музичних тонкостей.

Симфонію Л. Ревуцького дали сильно скорочену — що вийшло очевидно на шкоду замітного та прецікавого твору. Початок цієї симфонії вражав немов вступ до „Лісової пісні" Лесі Українки. Скрипки мельодійно та тонко бреніли, немов сто тисяч співучих цикад, а у відповідь відзивались матові голоси фаґотів... Дальше причувалися немов спогади Вагнера, Ґріґа і вкінці ніжні, неначе акварелеві переливи Дебісі. Але це були тільки натяки, спогади, мрійливо сплетені у вінок музичних думок композитора.

Симфонію відограли без перерви.

Безпосередньо після неї відспівала Марія Сокіл дві пісні Василя Барвінського — „Ноктюрн" і „Сонет" у супроводі орхестри. В цих піснях пізнали ми знову красу ліричних композицій Барвінського. Теплий, зворушливий тембр і артистична культура багатого голосу артистки ідеально передали цю ліричну красу. До музичної насолоди прилучилася друга — насолода очей: стримана елеґантність зовнішньої появи і своєрідна, так казати би, дівоча краса артистки була в особливій гармонії з піснями, що легко, немов пташки, зривалися з маленьких уст. Ні разу голос її не заникав під могутнім супроводом орхестри. Цей голос має не тільки знамените вишколення, але силу, ніжність і глибину ліричного виразу.

Симфонічна поема „Каменярі" Ст. Людкевича закінчила пребагату програму. Початок її не промовляє особливо. Щойно в другій частинів виступають могутні мотиви, згідні з ідейною тематикою твору. Тяжкі удари молотів бють ритмічно об камяну скалу столітнього отупіння. Темпо, величезна, стримана сила і зразкова орхестрація складаються на небуденну цікаву музичну цілість, якої вартість далеко перевищає рівень принагідних, проминаючих композицій.

Дехто казав, що концерт був надто довгий. Забагато гарних вражінь одно за одним.

Інші казали, що симфонія Ревуцького була безнадійно довга, не догадуючись, що її грали і так значно скороченою і що симфонії завсіди довгі.

Для любителів музики твори українських сучасних мистців були справжньою насолодою. Для одиниць, що розуміють далекосяжну вагу музичної та мистецької культури нації, святочні концерти з нагоди відкриття нагробника І. Франка полищаться на завсіди в памяти як важливі події в нашому культурному розвитку.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ ПРО СПРАВИ У. Н. СОЮЗА.

ЧОМУ ВІДДІЛИ У. Н. СОЮЗА НЕ ЛУЧАТЬСЯ.

Як член У. Н. Союза, я слідкував за справою злуки відділів У. Н. Союза від першого поклику в цій справі. Я бачив, що робота йшла дуже пиняво, і я шукав причини цього. На основі фактів я прийшов до твердого переконання про цю справу, і подаю його тут отверто членам У. Н. Союза під дискусію, бо вважаю цю справу дуже важною для будучности У. Н. Союза.

На основі досвіду у тім відділі, до котрого належу, можу сказати, що головною причиною слабого поступу злуки відділів У. Н. Союза є те, що відділи часто вживаються для справ, які з У. Н. Союзом не мають нічого спільного. У моїм відділі на зборах відділу рішаються часто церковні справи, які не належать ні до відділу, ні до Союза. Ці справи забирають стільки часу, що на справді Союзові справи просто нічого не лишається. Навіть як є час на порушення таких справ, то провідники відділу не допускають до порушення, бо для них одинока важна справа, то справа церкви. Як котрий член не хоче займатися такими справами, то його неначе ставлять на чорну листу. Від нього бокують, а урядники тільки ждуть, щоби він зробив яку похибку або недогляд, щоби його викинути не тільки з відділу, але й з організації.

Через те, що відділ підчинено церкві, урядники не дбають за добро членів, але за добро церковних провідників. Як з головної канцелярії прийде чек на допомогу вдові й сиротам, то урядники наперед дивляться за тим, щоби заплатити священикови, й то добре заплатити. Урядники заставляють відділ робити презенти священикови, платять за нього з каси відділу й стягають силою уряд з членів. Як член відважиться спитати, яким правом уряд таке робить, то його закричать, що нібито він відбирає урядникам довіря членів.

Коли такі порядки панують у відділі, то спитаюся, хто з членів іншого відділу захоче лучитися з таким відділом? І коли йде про інтерес організації, то спитаюся: чи багато знайдеться молодіжі, готової приступити до такого відділу або організації, де такі річи диються?

Союзовець.

(Автор листа подав у своїм дописі число відділу, місцевість і своє імя. Але ми це все пропускаємо, щоби справу можна розбирати засадничо, а не особисто. — Ред.).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

КРИТИКА ДОПИСУВАЧА И РЕДАКЦІЇ.

N. S. Pittsburgh, Pa.

July 26, 1933.

Dear Mr. Editor:

I am a young reader of the daily "Svoboda" and I have noticed articles in this paper, based on false rumors. For instance, the article submitted by Alexander Yaremko, on Tuesday, July 25, 1933, about the starvation of Ukrainian people. How could 10 million people starve Not only does it create illusions in 6 months without the United Press knowing anything about it? And yet your paper prints it. Not only does it create illusions in the youth's mind, but it also causes hatred toward his own people. Why does not this paper support the Ukrainians of Ukraine, even though they have Communistic Ideals? So, Mr. Editor, I hope you will be frank with me in reserving space in your column for this piece.

Yours Very Truly

A Ukrainian Youth.

(Доказувати, що чогось нема, бо про це „Юнайтед Прес" не знає, є хибним доказом. Є багато річей у світі, про які „Юнайтед Прес" „не знала". Ви любите приклади, то пригадуємо Вам, що коли була „пацифікація" в Галичині в 1930. році, то „Юнайтед Прес" про неї не знала.

Про те, що діється під большевиками, ріжні пресові бюра „не знають", бо їх пресову службу обмежує або й зовсім нищить російська цензура.

Вістки про голод на Україні, про які згадував гр. Яремко, перекрадаються впертю через границю, не зважаючи на ту цензуру, і якби Ви не обмежалися до глядання тільки за донесеннями „Юнайтед Прес", то й Ви певно були би такі донесення знайшли. Ви пишете так, гейби ненависть до комуністичного уряду на Україні була ненавистю до українського народу. Це було би тоді, якби комуністичні урядники на Україні були Українцями, які вийшли з волі українського народу. Так воно не є. Урядовий апарат на Україні не є український, а чужий. Як свідомий Українець попаде в комуністичний урядовий апарат, то його переслідують за його українство під притокою, що він націоналіст, хоч Москалеви вільно бути московським націоналістом. Самогубство такого переконаного комуніста, як Скрипник, показує, до чого доводить нагінка московських зайдів на Україні супроти Українців. Урядовий апарат на Україні не є українським навіть у тому розумінню, що він походить з вибору чи встановлення Українцями; не нарід їх установив, а на плечі українського народу накинули їх московські окупанти. І не інтерес українського народу рішає при такому встановленню, а інтерес Москви. Отже яким чином можна говорити про цей уряд як про Українців? Чи вовча, що засіла в українському кожусі, є теж українська й треба до неї так відноситися, як до того Українця, що цей кожух носить?

Ви домагаєтеся для себе місця в газеті для критики іншого дописувача. Ви певно хотіли би, щоб Вас ставити на рівні з іншими. Коли так, то чому Ви не поставили свого імени під свій допис? Ви хочете дописувачеви, що поставив своє імя, закинути помилку, але Ви самі ховаєтеся за анонімство, якби хто хотів Вам виказати похибки або неправду. Чому Ви так робите? Чи може тому, що Ви самі не дуже то вірите в свої власні слова?—Ред.).

КОЛИ ЧОЛОВІК НАЙЗДІБНІШИЙ ДО ПРАЦІ. — ЩО ПИТИ?

Управитель берлінського інституту фізіольоґії праці видав збірник досвідів про фізичну та душевну працю. На основі досвідів над здібністю до праці умових робітників наприклад справдили, що в ранніших вчасних годинах чоловік найменше спосібний до умової праці. Найбільша здібність до праці виявляється між 10—11 годиною передполуднем і вечором. Тому письменники, вчені, денникарі й усі, що працюють умово, виявляють найбільше охоти до праці в зґаданім часі.

У велику спеку тратить чоловік із потом багато органічних солей. Ця втрата спричинює змучення. Вода й лімонади не гасять спраги, бо за короткий час ці напитки людський організм ще ґірше ослаблюють. Надмірне промивання тіла водою та лімонадами в парні дні не помагає чоловікови. Берлінський інститут фізіольоґії праці поручає пити в парні дні мінеральні води або додавати до звичайної води деякі роди мінеральних солей.

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

НЮ ЙОРК, Н. Й. Відділ 204 повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в четвер, 3. серпня, в год. 8.15 ввечір, в гали Укр. Правосл. Парохії, 334 Іст 14-та вулиця. На ті збори мають явитися всі члени Відділу та виповнити свої залеглі й біжучі членські вкладки. — М. Близнак, секр.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ГЕРКІМЕР, Н. И.

З хрестин на Український Павільон.

В неділю, дня 16 липня ц. р., члени української православ. громади в Геркімер на запрошення нашого фармера, гром. Ілії Верещука, зійшлися до нього на гостину, яку він справляв в честь свого новоохрещеного сина Олексія. Присутній на цій гостині гром. Василь Брикайло піддав гадку, щоб з тої нагоди зібрати дещо на народні цілі і попросив гром. Йосифа Наконечного занятися збіркою. Громадянин Йосиф Наконечний, забравши голос, просив присутних, щоб зложили жертви на такі народні цілі, які уважають за найконечніші. Потім забрав також голос о. М. Кашуба, який радив зібрати жертви на Український Павільон на Світовій Виставі, який яркій потребує негайної помочі всього українського загалу.

Присутні одобрили ту думку й зложили на цю ціль по 1 дол.: Олекса Верещук (новоохрещений), Ілія Верещук (батько), Василь Брикайло, Іван Неборачок, Михайло Вівчар, Андрій Вацик, Дамян Марена, Кароль Ленґо і о. Мих. Кашуба; по 50 цнт.: Константин Ліщинський, Йосиф Наконечний, Д. Бурчицький, Т. Синенький, М. Процишин, Ю. Гойницький, К. Вацик, М. Сичак, Антін Осичка і Р. Вінківський; по 25 цнт.: О. Ангел, І. Клебан, А. Гойницька і С. Максимів. До того 172 від. У. Р. Союза жертвував із своєї каси суму 5 дол., Укр. Прав. Громада з Українського Дня 2 дол. і 50 цнт. Усього разом зібрано 22 дол. і 50 цнт., яку то суму відослано до Шікаґовського Виставового Комітету.

о. Мих. Кашуба.

ШІКАҐО, ІЛЛ.

Повідомлення Головної Школи Українського Народнього Танку Василя Авраменка зі Світової Вистави в Шікаґо.

Зїзд танцюристів на Світовій Виставі буде відбуватися від 16-го до 20-го серпня, і то в такім порядку:

16-го серпня. Всі делеґати й танцюристи мають уже рано прибути до Шікаґо. Рано того самого дня відбудеться реєстрація делеґатів і танцюристів. По реєстрації всі танцюристи можуть брати участь у Зїзді Молодіжі та оглядати Світову Виставу, а спеціяльно Український Павільон, у якім виставлено взірці культури нашого народу.

17-го серпня. Всі танцюристи збираються в театрі „Колізеум" в українських строях, опісля візьмуть участь в українськім поході до Виставової Площі. В третій годині танцюристи беруть участь у концерті для Американців у салі „Гол оф Саєнс Корт". По концерті всі танцюристи й учасники концерту з прапорами походом удадуться до Українського Павільону.

18-го серпня. Рано відбудуться наради Зїзду, а по обіді й вечером проба до „Українського Дня".

19-го серпня. Український День — Свято Українського Мистецтва.

Рано буде продовжуватися Зїзд і проба до виступу у вечір. **Вечером виступ у Колізеум".**

20-го серпня. Попис танцюристів з кождого міста, що будуть брати участь в „Українськім Дні". По контесті відбудеться спільна вечера всіх танцюристів і тих, що будуть брати участь у Святі Українського Мистецтва, получена з танцями для всіх гостей.

По всякі інформації писати на адресу:

MR. VASILE AVRAMENKO,
c/o Ukrainian Chicago World's Fair Exhibit,
9300 Cottage Grove Ave.,
CHICAGO, ILL.

За танковий Відділ на Світовій Виставі:

Василь Авраменко, голова; **Іван Пігуляк,** заст. голови; **В. Шемердяк, І. Савчин,** інструктори; **М. Сеньчук, І. Ґіжовський,** заст. інстр.

Образовість.

Учитель: Копистка, я хочу знати, чи ти маєш талант до образового оповідання. Скажи нам ріжницю величини блохи та слона.

— Прошу пана професора, слон може мати багато блох, одначе блоха не може мати ніодного слона.

МАНІФЕСТАЦІЙНИЙ ПОКЛІН ПОЛЯГЛИМ.

„Українська Громада" в Ліберці (пограничне місто між ЧСР та Німеччиною) скупчує понад 300 членів, усіх майже бувших стрільців Української Армії. Ця стрілецька родина жиє все ще тими Великими Днями і не забуває про своїх поляглих товаришів зброї. Не диво, що Громада старається що року якнайвеличавіше пригадати собі ті Великі Дні та склонити голову перед Тими, що в боротьбі жертвували своє життя.

В неділю на перший день Зелених Свят численне товариство замісцеве, гості з Праги та інших околиць, як також товариші поляглих, вкінці німецька та чеська публика міста зібралися рано в 6 год. коло т. зв. „Шіценгавзу", звідкіля маніфестаційним походом вулицями Ліберця під звуками орхестри вийшли в напрямі церкви. Похід відчиняв ряд вінців від товаришів поляглих та ріжних установ. За ними бадьорим кроком ступали українські Соколи, яких прапор гордо маяв над їх головами. Дальше гідно презентувались українські пластуни (пластунки занялися дітьми, котрі йшли також у поході). За ними поодинокі делеґації від усіх товариств та вкінці численно зібрана публика.

В церкві о. д-р Верґун з Берліна відправив Службу Божу та панахиду за поляглих. По виголошені святочні проповіди похід вирушив у тому самому порядку на цвинтар.

Коло прегарного памятника, що його виставили товариші поляглим перед кількома роками, зібралося все товариство. По короткій пригадці тих Великих Днів, виголошеній бувшим душпастирем Стрільців, о. д-р Верґун відправив панахиду. Підчас цілої відправи в церкві і на цвинтарі співав гарно Український Академічний Хор з Праги. Панахиду закінчив хор піснею „Чуєш, брате мій", а орхестра відіграла український та чехословацький гимн.

Похід вернувся опісля в тому самому порядку знову до „Шіценгавзу" де по обіді відбулася святочна академія. Ціла низка привітів і промов виповнила ту академію. Слід підкреслити, що поклін Борцям відбули також делеґатки Литовського Т-ва з Праги. В академії взяли участь місцеві стрільці-еміґранти та Академічний Хор з Праги.

Дбайливо пригототане свято відбулося при дуже гарній погоді і залишиться на довго в памяти учасників.

КАТАСТРОФАЛЬНІ ПОВЕНИ НА ПІДКАРПАТТЮ.

Всяким нещастям бите Підкарпаття постигли страшні повені.

Через довгі дощі вилила Тиса і почавши від Ясіння аж до Вулоку поробила величезні шкоди на полі, в дорогах, в домах і навіть у людськім життю.

Повінь почалася 7. липня. Найменше потерпіло Ясіння, хоч шкоду обчисляють там на 100,000. І Рахово також ще не потерпіло значно, хоч великий державний склад дерева сильно потерпів. Та тим гірше сталося селам около Сиготa. Вода залляла цілу долину. Брудні филі води змели все, що в дорогу попало. 8 липня рано в Тячеві кожну до праці спосібну людину вигнали на гать і лише завдяки найбільшому напруженню сил вдалося спасти Тячово від певної руїни. Зате Буштино, Салдобош, частина Хуста, Рокусве, Вереци, Королево, Теково, Сасово, Черний Ардув, Гетинь, Чома, Севлюш, Сирма, Фанчиково, Нове Село, Бекень опинилися пересічно у глибокій на метер воді. Найурожайніша частина в 20-кільометровій довжині і 10-кільометровій ширині зовсім знищена.

Але між всіми найгірше знищене село Вулок (Тисаїлак) недалеко від Севлюша. Перед катастрофою мало воно 3,378 душ і 583 доми. По повени лишилося лише 80 домів. 2,000 душ нині без стріхи, без хліба і без одежі. Повінь надійшла коло півночі з 8-го на 9-го липня. Вода прийшла так нагло, що лише про спасення голого життя могла бути мова. Все інше пропало. Шкоду з пропавшим урожаєм оцінюють на 50 міліонів. Щодо людського життя, то ще певних вістей нема. За 50 людей нічого не відомо. Ходять вісти, що в Чопі видали у филях Тиси людські трупи. До Береґова запровадили дві жінки й одного мущину, які збожеволіли.

Страшне нещастя повинно спонукати кождого громадянина Підкарпатської Руси до ратункової акції. Де лише можна, закладаймо комітети і помагаймо нещасливим братям нашим так, як можемо. — („Свобода").

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

СТРАШНИЙ ТАРЗАН.

(7)

Хвостата людина їла мовчки й не спішачись. Тарзан дивився з боку на те, як новий його товариш обережно невеличкими шматочками різав козлятину та їв її, старанно пережовуючи. Тарзан дивувався, що навіть він, можливо далекий предок теперішнього людства, мав у свому поведенню так багато людського. Ще більше здивувався Тарзан, коли побачив, що хвостатий, попоївши, старано витер пальці рук об листя дерев, потім витер начисто свій ніж і сховав його в піхву.

Після того хвостатий чоловік звернувся до Тарзана з якимись словами. Тарзан не розумів їх, але по тоні й очах хвостатого догадався, що це він дякує йому за смачну їжу. Наступала ніч і треба було думати про відпочинок. Тарзан і його товариш вилізли на величезне дерево й там улаштувалися, кождий по свому, на нічліг. Хвостатий міцно обхопив своїм хвостом одну величезну гиляку й так заснув спокійним сном. Скоро й Тарзан заснув.

Над ранком Тарзан почув, що щось із силою трясе те дерево, на якому він спав. Тарзан розплющив очі й побачив, що вже почало світати й що його хвостатий товариш уже не спить. Він чимсь дуже занепокоєний. Тарзан чув, що щось з великою силою трясе деревом так, що з нього можна злетіти на землю. Вдивлюючись униз, Тарзан нарешті побачив там таку потвору, що на її вид навіть у найхоробрішої людини волосся стало дубом на голові, а поза шкірою пішлиб мурашки.

Тарзан бачив лише спину величезної потвори, а її хвіст і голова ховалися десь за деревами. Прямо під своїми ногами він побачив потвору незвичайних розмірів. Її спина мала кількадесять величезних гострих рогів, які на ній стирчали, мов щетина. Такого дива не могла собі уявити навіть найбуйніша людська фантазія. Тарзан бачив, що потвора оперлася об дерево й, поворухуючися, трясла його зі страшною силою. Дерево кождої хвилі було готове зломитися.